

Høringsuttalelse om nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk og livslang læring

Innledning

Vi viser til høringsbrev datert 26. januar 2011, og vil innledningsvis minne om KUF-komiteens innstilling (innst. 64 L (2010-2011) til prop. 161 L (2009 – 2010) om endringer i fagskoleloven. En samlet komité skriver:

”Komiteen viser til at flere har tatt til orde for at det bør være mulig å oversette fagskolepoeng til studiepoeng. Komiteen deler oppfatningen om at verdien av fagskolepoeng bør synliggjøres bedre enn i dag og at skillelinjene mellom utdanningssystemene bør bygges ned. Komiteen ber derfor departementet om å involvere det nyopprettede fagskolerådet i utarbeidelsen av et rammeverk som muliggjør enklere og mer forutsigbare overganger mellom fagskoler og høyere utdanning. Sentralt i dette ligger å anerkjenne den faktiske kunnskapen og kompetansen som en tilegner seg gjennom fullført fagskoleutdanning.” (s. 2) (våre understrekninger)

Etter vår mening trekker KUF-komiteen her opp noen sentrale premisser for vårt standpunkt i saken.

- Skillene mellom ulike utdanninger må bygges ned.
- Det er et politisk mål å sikre bedre overganger mellom de forskjellige delene av utdanningssystemet.
- Betydningen av å anerkjenne faktisk kunnskap og kompetanse er sentralt.

Forum for fagskoler legger derfor til grunn at det nasjonale kvalifikasjonsrammeverkets innplassering på nivå, må reflektere de synspunktene som fremkommer i innstillingen. Vi har i denne høringsuttalelsen derfor lagt særlig vekt på å foreslå og å begrunne vårt forslag til nivåplassering.

Vi tolker komiteens bruk av ordet ”skillelinjer”, som uttrykk for at det i tillegg til de formelle skillene også eksisterer skiller som bygger på tradisjonelle forestillinger og fordommer om forskjeller mellom yrkesrettede og akademiske utdanningsveier. Forum for fagskoler legger til grunn at prinsippet om likeverdighet legges til grunn for vårt nasjonale kvalifikasjonsrammeverk.

Bygge ned skillene mellom ulike utdanninger

Utdanningssystemet i Norge i dag er i for stor grad basert på en silo-tenking, hvor man på mange områder er beskåret fra å ta med seg relevant ervervet kompetanse inn i en annen del av utdanningssystemet. Konsekvensen blir at studentene må bruke unødvendig tid og ressurser på å ta opp igjen kompetanse man allerede har. Dette er en sløsing av vitale ressurser både for samfunnet og den enkelte student.

Universitets- og høyskoleutdanning og fagskoleutdanning bygger begge på videregående opplæring og er av Stortinget definert å være på et tertiært utdanningsnivå. Universitets- og høyskoleutdanningen har et bredere fokus med vekt på det teoretiske og analytiske, mens fagskoleutdanningen er spissere og mer praktisk og yrkesrettet. Både den teoretiske og praktiske tilnærmingen tilfredsstiller viktige behov i arbeidslivet spesielt og samfunnet generelt. Det ene kan derfor ikke sies å være mer verdifullt

enn noe annet, men må anses som å være likeverdige utdanninger – som med fordel kan utfylle hverandre.

Derfor må 2-årig fagskoleutdanning anses som likeverdig 2-årig høyskoleutdanning og plasseres på samme nivå i kvalifikasjonsrammeverket.

Bedre overgangene mellom de forskjellige delene av utdanningssystemet

En viktig funksjon for et nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk (NKR) vil være å legge forholdene til rette for å få til enklere og smidigere overganger innen en utdanningsgren, for eksempel fagskoleutdanningen, og mellom de forskjellige delene av utdanningssystemet. Det er behov for bedre overganger mellom fagskoleutdanningen og høyskole- og universitetsutdanningen. Dagens system bygger på en unntaksparagraf i Universitets- og Høyskoleloven. Det har ført til svært få muligheter til å ta med seg en fagskoleutdanning inn i UH-sektoren. Den dekker heller ikke overganger fra UH-sektoren til en fagskole, som vi også ser en økende interesse for.

Derimot foreligger det mange avtaler mellom norske fagskoler og utenlandske universiteter hvor 2-årig fagskoleutdanning gir rett til mellom 1 og 2 års avkortning av en bachelor. Det tilsier at det samme burde være mulig i Norge. Men for å få dette til må man endre systemet i retning av at grunnregelen er at en kan ta med seg en fagskoleutdanning inn i en UH-utdanning og omvendt. Så får man heller lage faglige kriterier som sikrer gode overganger.

Det er også behov for bedre og mer fleksible overganger fra videregående opplæring til fagskoleutdanningen. I følge fagskoleloven så skal fagskoleutdanningen bygge på "videregående opplæring eller tilsvarende realkompetanse...". Dette gjenspeiler seg også i forslaget til nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk hvor generell studiekompetanse likestilles med fag- og yrkeskompetanse i to parallelle løp. Dette står i kontrast til gjeldende forskrifter til fagskoleutdanningen som i praksis innsnevrer opptakskravene til kun å bygge på fag- og yrkeskompetanse. Dette begrenser søkerne til valg de gjorde som 15-åring, og avskjærer elever fra å ta omvalg etter fullført videregående skole. Alternativet blir enten å ta store deler av videregående skole på nytt, eller søke seg inn på en teoretisk og akademisk rettet høyskole.

Det blir derfor viktig at det nasjonale kvalifikasjonsverket følges opp av forskrifter og retningslinjer som åpner for fleksibilitet og gode overgangsmuligheter - i stedet for å virke begrensende slik deler av dagens regelverk bidrar til.

Anerkjenne faktisk kunnskap og kompetanse

En viktig oppgave for det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket vil være å legge til rette for at elever og studenter kan ta med seg opparbeidet kompetanse fra en del av utdanningssystemet til en annen del – både nasjonalt og internasjonalt. Dette må gjelde både innen de enkelte utdanningsgrenene, som for eksempel fagskoleutdanningen, men også mellom de forskjellige utdanningsgrenene - for eksempel mellom fagskoleutdanning og høyskole- og universitetsutdanning. Et system for godkjenning av realkompetanse vil være en viktig del av dette.

Til grunn må det ligge en gjensidig anerkjennelse av hverandres utdanninger. Systemet må bygge på at innpasning av annen utdanning eller realkompetanse er regelen, og ikke unntaket slik det er i dag. Det

må utvikles faglige kriterier som sikrer gode overganger. I tråd med dette bør det utvikles systemer for utveksling av fagskolepoeng mot studiepoeng og omvendt.

Konklusjoner

- En viktig funksjon for et nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk (NKR) vil være å legge forholdene til rette for å få til enklere og smidigere overganger innen en utdanningsgren, for eksempel fagskoleutdanningen, og mellom de forskjellige delene av utdanningssystemet.
- Det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket må ta utgangspunkt i likeverd mellom utdanninger på tertiært nivå uavhengig om de er yrkesrettede eller akademiske. Derfor må 2-åring fagskoleutdanning anses som likeverdig som 2-åring høyskoleutdanning og plasseres på samme nivå i kvalifikasjonsrammeverket.
- Det er stor faglig spennvidde i fagskoleutdanningen med varighet fra et halvt til to år. Forum for fagskoler støtter derfor forslaget om 2 nivåer på fagskolenivået – et for 2-åring og et for de øvrige.
- Det er også behov for bedre og mer fleksible overganger fra videregående opplæring til fagskoleutdanningen. Det blir derfor viktig at det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket følges opp av forskrifter og retningslinjer som åpner for fleksibilitet og gode overgangsmuligheter - i stedet for å virke begrensende slik deler av dagens regelverk bidrar til.
- Kvalifikasjonsrammeverket må legge til rette for at innpassing av annen utdanning eller realkompetanse er regelen, og ikke unntaket slik det er i dag. Det må utvikles faglige kriterier som sikrer gode overganger. I tråd med dette bør det utvikles systemer for utveksling av fagskolepoeng mot studiepoeng og omvendt.

for Abelia - Forum for fagskoler,

Paul Chaffey
Sign.

Adm. dir. Abelia

Knut Erik Beyer-Arnesen
Sign.

Styreleder Forum for fagskoler